

Verksamhetsberättelse 2022

Barn- och elevhälsan

Fastställd av Välj ett objekt
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen
Datum [Beslut/Publiceringsdatum]
Gäller 2022
Ärendenr Rapportering 2022
Version [1.0]

Verksamhetsberättelse 2022 – Barn- och elevhälsan

Innehåll

1 Händelser av väsentlig betydelse.....	2
1.1 Kompetensförsörjning.....	2
1.2 Omvärlden.....	2
1.3 Statsbidrag	2
1.4 Lokala satsningar	3
1.5 Lokalförsörjning	3
2 Förväntad utveckling.....	3
3 Kvalitetsberättelse	4
4 Väsentliga personalförhållanden.....	6
4.1 Personalvolym.....	6
4.2 Sjukfrånvaro	7
5 Ekonomisk uppföljning	7
5.1 Årets resultat	7
5.2 Nettokostnadsutveckling	8

1 Händelser av väsentlig betydelse

Verksamhet och måluppfyllelse har i allt väsentligt under perioden löpt på enligt plan och fortsätter att arbeta för att uppfylla elevhälsans grundläggande uppdrag, att främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande och hjälpa eleverna att nå utbildningens mål. Precis som tidigare är analysen att efterfrågan och behovet av Barn- och elevhälsans insatser och kompetenser fortsatt är stort och vi inte fullt ut räcker till utifrån skolornas behov.

1.1 Kompetensförsörjning

Barn- och elevhälsan fortsätter att kunna rekrytera och har inga tillsvidare vakanser för skolsköterskor/specialistsjuksköterskor, psykologer, kuratorer/socionomer. Det är dock svårrekryterade grupper, så vi behöver fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare och tänka proaktivt. Barn- och elevhälsan har till exempel samarbete med universitet och högskola och tar ofta emot praktikanter från socionomprogrammet, psykologprogrammet och specialistsjuksköterskeprogrammet. Vi har under de senaste åren tagit emot flera PTP-psykologer som sedan som legitimerade psykologer valt att stanna i Barn- och elevhälsan. Barn- och elevhälsan har genomfört en omorganisation och rekryterat enhetschefer i syfte att få bättre förutsättningar för en hållbar verksamhet och där de nya enhetscheferna har möjlighet att leda med ett närmre chefskap, vilket vi tycker se resultat av i årets medarbetarenkätresultat. Det som fortsatt är ett utvecklingsområde är dock att stress, många gånger relaterat till hög arbetsbelastning, är vanligt förekommande och något vi behöver fortsätta att arbeta med för att kunna ha en god arbetsmiljö och kunna behålla våra medarbetare på sikt.

1.2 Omvärlden

I och med invasionen av Ukraina i februari fanns en period av viss ökad oro hos barn och unga, som vi säkrade upp med beredskap kring hur man kan prata med barn och svåra händelser. Det kan finnas en risk att den ökade ekonomiska oron kan spilla över på barn, då barn ofta kan oroas om de märker att det finns stor oro hos föräldrar och vuxna, men det är inget vi märkt av än.

1.3 Statsbidrag

Vi har under 2022 fått statsbidrag från skolmiljarden, 500 000 kr samt c:a 200 000 för ersättning sjuklönekostnader för corona. Dessa kommer ju inte att tillkomma nästkommande år, vilket kommer att bli kännbart eftersom det kan omräknas till en hel tjänst.

Därtill har vi fått ta del av riktade statsmedel, 500 000, för att arbeta med psykisk ohälsa.

Dessa riktades till oss för att kunna stärka arbetet med PAX och YAM och dels för att arbeta med insatser för att främja små barns psykiska hälsa. I och med detta kunde vi göra en stor satsning på att utbilda alla skolpsykologer i Positivt beteendestöd (PBS) en forskningsbaserad metod att använda både när det gäller grupper och enskilda individer, t ex för att förebygga problemskapande beteende, skapa studiero och trygghet och förutsättningar för utveckling. De medgav också en satsning gentemot förskolan, där vi har testat en relationsstärkande metod som också följs upp vetenskapligt i och med att en av våra psykologer kan följa detta i ett så kallat specialistarbete.

1.4 Lokala satsningar

Barn- och elevhälsan fortsätter att vara en part i det övergripande regionala samverkansarbetet och har t ex tagit på sig projektet fysioterapeut i skolan i regi av regionens omställningsarbete Hälsa genom hela livet/God och nära vård. Barn- och elevhälsan fortsätter att förstärka det hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbetet genom att ytterligare utveckla och förankra likvärdiga insatser såsom psykosociala programmet, Stadig grund och analyser/insatser utifrån resultat av hälsosamtalen och att satsa på evidensbaserade metoder som Youth Aware of Mental ealth (YAM), PAX (metod för att skapa trygghet och studiero i skolan) och föräldrastödsprogrammet ABC. I år har dessutom en ny satsning gjorts på att utbilda hela skolpsykologgruppen i Positivt beteendestöd (PBS). Skolfam, en förebyggande insats för familjehemsplacerade barn, har sedan ansvarsövertagandet från socialförvaltningen fortsatt och nyligen gjordes en genomgång av de elever som hunnit avsluta sin Skolfam-insats och det visade att Skolfam Gotland visar samma mönster av goda resultat som man sett i nationell forskning.

Flertalet kompetenshöjningar har gjorts, men en större satsning riktad till samtliga var en digital studiecirkel på temat Barn som far illa, genom en utbildning från Barnafrid, detta i syfte att förstärka kompetens hos samtliga i elevhälsan rörande denna sårbara målgrupp

Vi har också under året fortsatt ett aktivt arbete med gemensamma friskvårds- och trivselaktiviteter för att uppmuntra till hälsosamma vanor och för att hitta sätt att motverka den stress som dessvärre är alltför vanlig bland medarbetarna.

1.5 Lokalförsörjning

Vi har under året, tillsammans med representant för vårdförbundets, arbetat med en översyn av de lokaler som används som skolsköterskemottagning. Flera av dessa lokaler på skolorna har inte levt upp till lagkrav och gällande riktlinjer på området, men har kunnat åtgärdas under året. Det kvarstår dock några lokaler som behöver en lösning, bland annat gällande förutsättningar för vaccinationer, där en lösning kan vara att man vaccinerar på de större skolorna eller utrustar de mindre skolornas lokaler så de uppfyller kraven, vilket medför olika typer av kostnader.

Rum för kuratorer, som liksom skolsköterskor, har sin arbetsplats på skolorna har i de flesta skolor tillfredställande lokaler, men ej överallt. Skolpsykologer som sitter centralt upplever problem med att hitta rum att använda på några skolor när de är där för att träffa elever eller vårdnadshavare. Minimikrav på rum för att använda för psykologisk testning är att det är ostört samt att det finns ett rektangulärt bord, där man kan sitta mittemot eleven. Detta finns inte alltid att tillgå.

Vid ombyggnation/nybyggnation/upprustning av befintliga lokaler finns ett önskemål från elevhälsans personal att bli tillfrågade för att kunna ge synpunkter när det gäller lokalbehov i ett tidigt skede. Likaså så vår hörselpedagog och synpedagog, som kan ge värdefull information när det gäller att skapa god visuell och auditiv lärmiljö i klassrummen. I nuläget upptäcks sådant som att t ex belysningsarmatur installeras så att det skapas så kallade ljuspelare för sent, som med lätthet hade kunnat åtgärdas tidigare i processen.

2 Förväntad utveckling

Barn- och elevhälsan fortsätter att utveckla det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, som enligt lagstiftning är det elevhälsan främst ska arbeta med. I och med förstärkningen

av rambudgeten som tillkommit kunde några ytterligare kliv göras i detta. Dock fortsätter majoriteten av grundskolors rektorer att efterfråga ökad tid från Barn- och elevhälsan. Rektorer ser att den tilldelade budgeten inte medger elevhälsans medarbetare att närvara och ge insatser på skolorna i den grad som behövs utifrån elevernas/skolornas behov. På gymnasiet har kuratorsgruppen under en längre period inte kunnat möta efterfrågan på insatser efter elevernas behov och där extraresurser har tagits in för att på kort sikt hantera läget. För hållbarhet på sikt är analysen att resursfrågan behöver ses över. Även på flertalet grundskolor är efterfrågan hög och trycket på Barn- och elevhälsans medarbetare högt och vi förväntar oss ett fortsatt högt tryck och efterfrågan på Barn- och elevhälsans kompetenser, insatser och tillgänglighet för elever, skolan och vårdnadshavare. Beslutet om att införa en resursskola medförde att vi fick ytterligare en enhet att bemanna, men eftersom det inte fanns en plan för finansiering av elevhälsa kopplad till resursskolan, medförde det att vi fick ta resurser från ramförstärkningen som egentligen hade behövts för att stärka upp befintliga skolenheter med elevhälsa.

Vi ser fortsatt en ökning av antal skolremitter till BUP och andra delar av vården, en ökning av antal tilläggsbeloppsansökningar, en ökning av elever i behov av särskilt stöd, en ökning av elever som ska börja särskola framåt, en ökning av ansökningar till förvaltningens resursskola, en ökning av elever som riskerar att inte uppfylla skolplikten och en ökning av behov av elevhälsans insatser och kompetenser som konsekvens utifrån covid 19 pandemin.

Vi ser också utökad ansvar och utökade arbetsuppgifter för Barn- och elevhälsan som konsekvens av omställningen till God och nära vård/hälsa genom hela livet som regionfullmäktige beslutat ska ske.

Med resursförstärkning kan vi även se att vi skulle kunna göra ytterligare kliv i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Ett exempel är Youth Aware of Mental Health (YAM), en evidensbaserad, hälsofrämjande och preventiv manualbaserad metod. Vi har i nuläget sammantaget fem utbildade YAM-instruktörer. De utför YAM utöver sina ordinarie uppdrag vilket gör det svårt att genomföra YAM hos samtliga åttor under ett läsår, som är målbilden. För att nå dit skulle vi behöva avsätta mer tid för detta uppdrag, men som då blir ett problem för de skolor de har sina ordinarie uppdrag på, som då får mindre resurser. Detsamma gäller spridningen av insatser som PAX, ABC och Stadig grund, samt t ex att börja arbeta aktivt med insatser för öka fysisk rörelse i skolan som är en av Hälsa genom hela livets aktiviteter i färdplanen.

3 Kvalitetsberättelse

Barn- och elevhälsan servar Gotlands grundskolor, särskola och gymnasium och till viss del förskola och arbetar för att uppfylla det uppdrag Skollagen stipulerar, vars huvudkomponenter är att arbeta främst hälsofrämjande och förebyggande och stödja eleverna att nå utbildningens mål. Detta innebär alltifrån elevhälsans medicinska lagstiftade basprogram till längre kontakter med enskilda elever. Ett axplock från det som gjorts under året är kuratorerna som träffat cirka 850 enskilda elever för samtal, råd och stöd och stöd till deras föräldrar, att psykososociala basprogrammet genomförts i samtliga skolor där elever får prata om och få kunskap om alla likas värde, rätten till sin egen kropp och samtycke, skärmanvändande och hantera stress, att EMI gett 2908 elever hälsosamtal och 2433 vaccinationer och att alla förskolor erbjudits och tagit emot konsultation genom Barnhälsoteam. Barn- och elevhälsan har tydliga prioriterade

utvecklingsområden/aktiviteter som utgår från förvaltningens verksamhetsplan samt behovet att fortsätta utveckla det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, där vi utgår från vilka behov som finns och evidensbaserad praktik. Bedömningen är att vi i stora delar ligger i fas enligt plan i det systematiska kvalitetsarbetet. Nedan följer lite närmare beskrivning av olika utvecklingsområden.

Barn- och elevhälsan har under perioden fortsatt att driva kvalitetshöjande systematiskt utvecklingsarbete där vi bland annat kan se att viktiga steg har tagits för ökad likvärdighet och kvalitet gällande skolornas användande av PMO där elevhälsan bidrar med strukturupplägg och under året genomfört utbildningsinsatser till rektorer, specialpedagoger och resterande elevhälsopersonal.

Projektet NPÖ (Nationell patient översikt) är färdigställt och ska slutrapporteras i december. Med införandet av NPÖ kommer man med stor sannolikhet se vinster av ökad kvalitet för elever och vårdnadshavare, effektivitet och patientsäkerhet.

Barn- och elevhälsan har fortsatt genomföra Youth Aware of Mental health (YAM): ett universellt evidensbaserat hälsofrämjande och självmordspreventivt program för ungdomar. Målbilden är att alla öns åttondeklasser ska nås av YAM. Under läsåret 21-22 fick 19 åttondeklasser ta del av YAM, vilket alltså inte är samtliga. Det lilla antalet utövare som arbetar med insatsen gör det utöver sina ordinarie uppdrag vilket gör det svårt att nå målbilden.

Barn- och elevhälsan har ytterligare förstärkt arbetet med PAX, bland annat har ytterligare en instruktör utbildats. PAX är en vetenskapligt beprövad modell för att arbeta med värdegrunden och för att skapa studiero i klassrummet. Hitintills har 30 f-3-lärare runt om på ön utbildats, vilket innebär att 600-700 elever får ta del av PAX. Under året har PAX-instruktörerna under ledning av PAX-samordnare arbetat med utveckling av implementering, utvärdering och vidmakthållande av PAX på Gotland. Uppföljningar och utvärderingar visar överlag positiva resultat och intresset är fortfarande stort.

Barn- och elevhälsan har fortsatt utbilda förvaltningens medarbetare i MHFA (Första hjälpen till psykisk hälsa: metod baserat på vetenskaplig evidens och experters och sakkunnigas gemensamma rekommendationer). De som har fått utbildningen i år är samtliga socialpedagoger.

Barn- och elevhälsan har fortsatt att ge ABC-föräldrautbildning, ett evidensbaserat förebyggande föräldrastödsprogram. Tre utbildningar riktade till föräldrar som har barn i åldrarna 7-12 har genomförts. Därtill har ytterligare två medarbetare utbildats i ABC för tonårsföräldrar och en utbildning riktad till den målgruppen har därefter genomförts. En satsning har också gjorts på ABC föräldrawebb, genom ett forskningsprojekt lett av Karolinska Institutet, där föräldrar kan få föräldrastöd digitalt.

Stadig grund är en hälsofrämjande insats utvecklats av medarbetare i Barn- och elevhälsan, där två medarbetare har avsatt tid för att arbeta med uppföljning, uppdatering och spridning. Stadig grund handlar om vad alla behöver för att må bra och klara av skolan och ges i fyra pass till årskurs 5. I år har totalt 21 klasser tagit del av Stadig grund.

Barn- och elevhälsans kuratorsgrupp har fortsatt att genomföra och utveckla det psykosociala programmet, som de skapat på följande tema: stopp min kropp, barnkonventionen, kränkningar/sociala medier. Programmet ges likvärdigt till alla skolor. Därtill har kuratorerna på gymnasiet gjort ett analysarbete av resultatet på skolenkäten där man såg att stress var ett återkommande problem, vilket resulterade i en insats att ge på

klassnivå rörande stress och återhämtning. Psykologerna har på liknande sätt genomfört samtal på klassnivå kring psykisk hälsa och har nått 90 % av åk 2. Pågående är åk 3 där 70 % fått insatsen och åk 1 är planerade till vt23. 78 % av eleverna har ”ja” (på utvärderingen efter genomförd insats) på frågan ”Var detta inslag givande för dig?”

Barn- och elevhälsans systematiska kvalitetsarbete har bland annat resulterat i fyra nomineringar till årets förnyelsepris. Barn- och elevhälsans bidrag till årets Region Gotlands förnyelsepris: Psykosocialt program, Digital Hälsouppgift: vaccinationsmedgivande skola, Stadig grund, Metodbok på webben för Elevhälsans medicinska insats. Nomineringarna visar på bredden av vårt kvalitets- och utvecklingsarbete där både ökad likvärdig elevhälsa över hela ön, ökade elevinriktade hälsofrämjande insatser, ökad patientsäkerhet och ökad effektivitet genom digitalisering finns representerade. Det vittnar också om en verksamhetskultur där medarbetarnas engagemang, driv och kunskaper uppmuntras och tas tillvara för verksamhetsutveckling.

Barn- och elevhälsan, genom skolsköterskorna, har genomfört systematiska hälsosamtal med elever enligt det medicinska basprogrammet och i enlighet med skollagen. Vi har under de senaste åren arbetat med att utveckla och ytterligare kvalitetssäkra hela processen inklusive användningen av resultat på gruppnivå. Vi har nu en uppdaterad modell och rutin för tvärprofessionell analys av skolans resultat som görs tillsammans med respektive skola. Det blir ett viktigt underlag i skolans fortsatta systematiska kvalitetsarbete, inte minst utifrån nulägesanalys och prioriterade insatser för förebyggande och hälsofrämjande skolutveckling.

Barn- och elevhälsan konstaterar även att det fortfarande finns risk för kvalitetssäkringsbrister/patientsäkerhetsbrister i och med avsaknaden av ett fungerande digitalt avvikelshanteringssystem/vårdavvikelsehanteringssystem. Barn- och elevhälsan har under hösten fått till stånd en temporär e-tjänst så att det finns en säker avvikelserapportering för Barn- och elevhälsan, eftersom det nya vårdavvikelsesystemet som kulle införas i HSF ej är på plats än.

4 Väsentliga personalförhållanden

4.1 Personalvolym

	Antal anställda Nov 2022	Förändring mot Nov 2021	Antal årsarbet enl anst avtal Nov 2022	Förändring mot Nov 2021
Alla anställningsformer	55	0	53	0
Tillsvidare	54	1	52	1
Tidsbegränsad	1	-1	1	-1

Antal anställda: Antal anställda personer. Antal årsarbetare enl. anställningsavtal: Summan av överenskommen sysselsättningsgrad uttryckt i årsarbetare

	Heltidsarbetare Jan - Nov 2022	Heltidsarbetare Jan - Nov 2021	Förändring
417 Barn- och Elevhälsan	40	38	1

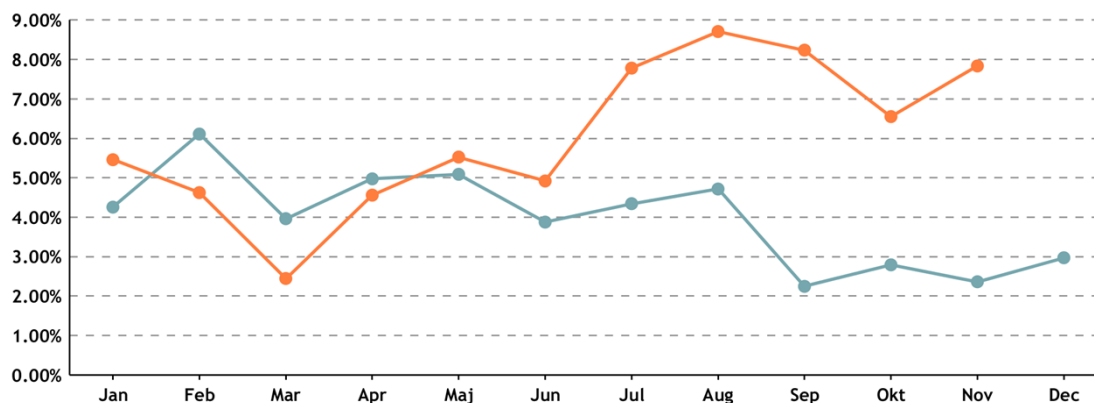
41710 Chef Barn- och Elevhälsan	40	38	1
---------------------------------	----	----	---

Här visas faktisk arbetad tid (produktionstid) uttryckt i heltidsarbetare. Den tid en anställd är ledig/frånvarande (ej produktionstid) är borträknad.

4.2 Sjukfrånvaro

	Sjuktal % Jan - Nov 2022	Sjuktal % Jan - Nov 2021	Förändring % enheter
Alla	6.05%	4.00%	2.06
Kvinna	6.52%	4.49%	2.03
Man	1.56%	0.12%	1.44

Sjuktal visar hur stor andel av den avtalade anställningstiden för perioden anställda varit frånvarande p.g.a. sjukdom.

Här visas sjuktal månad för månad under 2022 (orange linje) samt sjuktal månad för månad under 2021 (blå linje).

5 Ekonomisk uppföljning

5.1 Årets resultat

Kontostruktur	Budget Jan - Dec 2022	Utfall Jan - Dec 2022	Avvikelse Jan - Dec 2022	Utfall Jan - Dec 2021
Resultat	-29 701	-30 548	-847	-28 679
INTÄKTER	4 559	5 346	788	4 308
Statsbidrag	415	1 530	1 115	493
Försäljning vara/tjänst	7 484	74	-7 410	6
Intern resursfördelning	-3 340	3 742	7 082	3 809
KOSTNADER	-34 260	-35 894	-1 634	-32 987
Personal	-32 089	-33 435	-1 346	-30 701
Köp av tjänst	-300	-473	-173	-363

Förbrukn. mtrl	-1 237	-1 121	116	-1 072
Lokaler		-12	-12	-3
Övriga kostnader	-634	-853	-219	-849

I tabellen visas intäkter och kostnader för perioden, både budgeterade och redovisade samt budgetavvikelsen i tkr. I sista kolumnen finns även fjolårets redovisade intäkter och kostnader för perioden.

5.2 Nettokostnadsutveckling

Kontostruktur	Utfall Jan - Dec 2022	Utfall Jan- Dec 2021	Förändring	Förändring %
Resultat	-30 548	-28 679	-1 868	7%
INTÄKTER	5 346	4 308	1 039	24%
Statsbidrag	1 530	493	1 038	211%
Försäljning vara/tjänst	74	6	68	1 135%
Intern resursfördelning	3 742	3 809	-67	-2%
KOSTNADER	-35 894	-32 987	-2 907	9%
Personal	-33 435	-30 701	-2 734	9%
Köp av tjänst	-473	-363	-111	30%
Förbrukn. mtrl	-1 121	-1 072	-49	5%
Lokaler	-12	-3	-9	362%
Övriga kostnader	-853	-849	-4	0%

I tabellen redovisas periodens faktiska intäkter och kostnader för innevarande år och föregående år i tkr. I kolumn tre och fyra visas förändringen mellan åren i tkr respektive procent.